

ДИНАМІКА ЗМІНИ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ м. МАРІУПОЛЬ)

У статті досліджено динаміку зміни громадської думки мешканців м. Маріуполя стосовно інформаційної діяльності органів місцевого самоврядування протягом 2013–2015 рр. Проаналізовано рівень довіри громадян до джерел, що надають інформацію про діяльність міськради, а також динаміку рівня зацікавленості в подібній інформації. Результати статті можуть бути використані в дослідженні змін громадської думки та її впливу на комунікаційну діяльність органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: анкетування, аудиторія, громадська думка, Інтернет, інформаційний портал, комунікація, лідери думки, медіа, місцеве самоврядування, респонденти, самоорганізація.

I. Вступ

Основні напрями комунікаційної діяльності органів самоврядування в мережі можна окреслити, формулюючи основні риси аудиторії користувачів мережі, до активної частини якої можна зарахувати «лідерів думки» та їх «мультиплікаторів», політологів, політтехнологів, журналістів, навколополітичну еліту. Саме вони переносять інформацію до традиційних засобів масової комунікації» [1]. Але у віртуальному просторі не завжди саме ці показники відіграють найважливішу роль, деякі дослідники (Е. Макаревич, Д. Ольшанський та ін.) визначають кількість репостів та перепублікацій як основний показник якості інформації. Тобто важливим стає не тільки ефект від самої публікації, але й відгук на неї в інших традиційних та електронних ЗМІ [2]. Ще одним важливим критерієм є змістовність інформації (Л. Шапіро, Ю. Кирилов), тобто системність, повнота, якість підтримки та оновлення інформації [3]. Та, як зазначалось раніше, чи не найголовнішим критерієм стає інтерактивність, тобто влада має залучати населення до самоврядування, пояснюючи важливість самоорганізації та відповідальності, своєчасно реагуючи на запити та заохочуючи до подальшої співпраці. «Влада діє комунікативними методами, щоб підштовхнути індивідів на лояльні дії, яких вона не зможе досягти адміністративним шляхом. При цьому медійна система стає центром соціального організму та забезпечує його цілісність та життєздатність» [4].

II. Постановка завдання

Метою статті є аналіз громадської думки мешканців м. Маріуполя та її змін, що відбувались у 2013–2015 рр. Подібний часовий проміжок обраний для дослідження, виходячи з тієї гіпотези, що громадська думка мешканців одного міста з постійним медіасередовищем до початку акцій протесту в 2013 р. та у 2015 р., під час переходу антитерористичної операції до активної фази, змінилась лише частково.

Зазначена мета передбачає виконання таких завдань:

- визначити рівень зацікавленості населення в інформації про органи самоврядування;
- визначити пріоритетні канали отримання інформації;
- оцінити ступінь повноти інформації, отриманої з таких джерел;
- визначити рівень впізнаваності осіб, що входять до місцевого самоврядування;
- охарактеризувати динаміку змін громадської думки в напрямі місцевого самоврядування за два роки.

Загальна кількість опитаних – 3820 осіб чоловічої та жіночої статі шести вікових груп (14–18 років, 19–25 років, 26–35 років, 36–50 років, 51–60 років та понад 60 років), не диференційованих за професією, рівнем достатку та освіти.

III. Результати

Дослідження проведено методом прямого опитування та анкетування, його результати використано в комплексному панельному дослідженні, що проводилось протягом двох років. Респондентський зріз незмінний у загальному плані, але неоднорідний – у персональному, тобто опитування проводились на однакових або схожих майданчиках, але з різними людьми. Такий спосіб зменшує похибку, якщо результати збігаються. Опитування проводилось у мережі Інтернет та персональним анкетуванням, телефоном і методом інтерв'ю. Щодо термінів його проведення: 2013 р. – перший етап, 2015 р. – другий етап.

Результати опрацьовано за допомогою автоматизованих систем обробки даних. Повторне опитування через визначений проміжок часу мало на меті верифікувати поточне. Таким чином, був отриманий темпоральний зріз, який вказує на динаміку змін результатів та їх актуальність і достовірність.

Крім того, було залучено інструменти електронної комунікації для дослідження використання інтернет-технологій органами місцевого самоврядування.

Загальну аудиторію було поділено на шість вікових груп, у кожній ставили однакові запитання, що мали б дати змогу оцінити ставлення респондентів до органів місцевого самоврядування Маріуполя. Визначали рівень поінформованості населення про діяльність міськради та ступінь залученості до процесів самоврядування, зацікавленості в подібній інформації. Дослідження, що були рознесені в часі, надали змогу оцінити дисперсію показників та оцінити причини зміни настроїв і думок громадян на певних етапах. Також потрібно було з'ясувати, наскільки повною є інформація про діяльність органів самоврядування, саме за оцінками безпосередніх учасників самоорганізації. Досить важливим завданням постає визначення якості інформації, вад у способах її доставки та джерела отримання інформації подібного характеру.

Таким чином, у ході обробки результатів дослідження виявлено, що респонденти перших двох вікових груп (14–18 років та 19–25 років) майже не цікавляться новинами про діяльність органів місцевого самоврядування, а сприймають інформацію більше у фоновому режимі. Певну зацікавленість виявили лише 48% опитаних (серед них 56% жінок та 44% чоловіків), на другому етапі дослідження цей показник виріс до 56% (серед них 54% жінок та 46% чоловіків). Обізнаність цих двох вікових груп про діяльність міськради також є невисокою. Серед усіх респондентів лише третина змогли пригадати прізвища та посади членів місцевого самоврядування, окрім мера та секретаря міськради, тоді як на першому етапі дослідження подібний рівень впізнаваності був трохи вищим у цих вікових групах та становив відповідно 68% (серед них 50% жінок та 50% чоловіків) і 82% (серед них 26% жінок та 64% чоловіків). Задоволеність інформаційною діяльністю органів місцевого самоврядування набагато менше, ніж показник відстороненості від самоорганізаційних процесів.

Третя вікова група (26–35 років) виявилась найбільш активною та зацікавленою. На питання «Чи слідкуєте Ви за новинами органів місцевого самоврядування?» майже 80% відповіли стверджувально на другому етапі та майже стільки ж на першому – 72%. Ступінь довіри до офіційних джерел також виріс з часом: з 32 на першому етапі та 41 – на другому. Саме ця група виказала найвищий ступінь залученості до процесів місцевого самоврядування, а саме 79% респондентів вважають себе повноцінними учасниками самоорганізації суспільства та територіальної громади.

Більшість представників четвертої вікової групи (36–50 років) «уважно слідкують» за новинами місцевого самоврядування – 68%, «помірно цікавляться» – 22%, «майже не цікавляться» – 6% та «взагалі не проявляють інтересу» – 4%. За гендерною ознакою тут є невеличкий розрив: серед позитивних оцінок інформації про місцеве самоврядування лідирують чоловічі відповіді – 76% з опитаних називають інформацію, яку вони отримують позитивною та лише 32% жінок підтримують таку позицію, більшість з них не розцінюють таку інформацію як таку, що має позитивне або негативне забарвлення – 39%. Дисперсія показників за проміжок часу між дослідженнями – 1,4%, такими показниками можна знехтувати та вважати припустимою похибкою, оцінивши ставлення цієї групи до новин та їх якості як стабільне.

Четверта вікова група 51–60 років відзначилася в своїх відповідях різницею в джерелах отримання інформації між першим та другим етапами, також змінилися показники довіри до інформаційних каналів:

- перший етап: довіра до телебачення становить 12%, друкованих видань – 10%, Інтернету – 10%; канали отримання інформації, що переважають: телебачення – 36%, друковані медіа – 25%, радіо – 21%;
- другий етап: довіра до телебачення – 5%, довіра до інтернет-сайтів – 28%, натомість, друковані видання зберегли рівень довіри на тій самій позначці; але бажання отримувати інформацію з інтернет-ресурсів виросло до 50%, а телебачення – впало до 27%.

Шоста вікова група на першому етапі майже не згадувала інтернет-ресурси у відповідях, ступінь довіри дуже низький до всіх засобів комунікації, але жінки вказали рівень довіри до інформації про місцеве самоврядування на рівні 56%, а чоловіки – 33%. Рівень доступу до такої інформації оцінили дуже високо і чоловіки, і жінки (відповідно 71 та 80%), але більшість чоловіків та жінок вважають настрої інформації про діяльність органів місцевого самоврядування невиправдано позитивним (відповідно 65 та 63%). На другому етапі деякі зміни в каналах комунікації та сприйняття інформації дали змогу зробити висновок, що з появою Інтернету серед інших джерел отримання даних про міську владу збільшилась довіра загалом у кожній гендерній групі на 4–8%. Але спостерігається невизначеність джерел, яким можуть довіряти жителі міста.

Щодо каналів отримання інформації, позитивними або такими, яким можна довіряти, більшість вважають інтернет-ресурси та місцеве телебачення (55 та 26% довіри відповідно), але

Інтернет посідає перше місце в багатьох відповідях, що стосуються довіри, доступу до інформації, швидкості її отримання тощо, але програє в персоніфікації джерел – дуже широкий спектр сайтів, з яких отримують інформацію громадяни. Серед таких сайтів у лідерах соціальні мережі та місцеві інформаційні портали.

На першому етапі більшість опитаних вважали інформацію, що вони отримують про діяльність міської ради, достатньою та лише 21% респондентів відзначили неповність її висвітлення. Із часом змінились показники незадоволеності – уже майже 42% вважають інформацію неповною та такою, що потребує уточнень або перевірки. Також набуває популярності відповідь про однотипність інформації в напрямі висвітлення подій та діяльності органів місцевого самоврядування м. Мариуполь.

IV. Висновки

Аналізуючи відповіді громадян міста, можна виділити лише кілька показників, що суттєво змінились у період від першого до другого етапу досліджень: по-перше, інтернет-медіа та інтернет-мережа набули більшої популярності, виріс рівень довіри майже всіх вікових груп; по-друге, зміни в суспільстві несуттєво змінили громадську думку, але залучили більшу кількість громадян до процесу самоврядування та інформаційного супроводу процесів самоорганізації. Однак, песимістичність настроїв і негативне ставлення до медіа відображаються в упевненості громадян у неповноцінності та незбалансованості інформації про органи самоврядування.

Протягом двох років зросли показники поінформованості громадян про діяльність та склад органів місцевого самоврядування. Подібна динаміка, як і засоби її забезпечення, потребують подальшого вивчення та спостереження.

Список використаної літератури

1. Ольшанский Д. Политический PR / Д. Ольшанский. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 544 с.
2. Давыдов И. Политика – двигатель взб-прогресса / И. Давыдов // Сообщение. – 2000. – № 1. – С. 45.
3. Институт муниципального управления [Электронный ресурс] / ред. Ю. Кириллов, Л. Шапиро. – Режим доступа: <http://emsu.ru/lg/default.asp>. – Название с экрана.
4. Иванов В. Ф. Массовая коммуникация: монография / Валерий Феликсович Иванов. – Киев : Академия Украинской Прессы, Центр Свободной Прессы, 2013. – 902 с.
5. Карпухин О. Формирование масс: Природа общественных связей и технологии «публик рилейшнз»: Опыт историко-социологического исследования / О. Карпухин, Э. Макаревич. – Калининград, 2001.
6. Merton R. K. Social Theory and Social Structure / R. K. Merton. – Glencoe, 1957; N. Y., 1968.
7. Calhoun C. Indirect Relationships and Imagined Communities / C. Calhoun // Social Theory for a Changing Society / ed. by P. Bourdieu and J. S. Coleman. – Boulder, CO : Vestview, 1991.
8. Почепцов Г. Г. Від Facebook'у і гламуру до WikiLeaks: медіа комунікації / Г. Г. Почепцов. – Київ : Спадщина, 2012. – 464 с.

Стаття надійшла до редакції 12.01.2017.

Бурлаков А. В., Ныщик А. В. Динамика изменения общественного мнения и ее влияние на местное самоуправление (по материалам опроса жителей г. Мариуполь)

В статье исследуется динамика изменения общественного мнения жителей г. Мариуполь относительно информационной деятельности органов местного самоуправления в течение 2013–2015 гг. Проанализированы уровень доверия граждан к источникам, представляющим информацию о деятельности горсовета, а также динамика уровня заинтересованности в подобной информации. Результаты статьи могут быть использованы в исследовании изменений общественного мнения и его влияния на коммуникационную деятельность органов местного самоуправления.

Ключевые слова: анкетирование, аудитория, общественное мнение, Интернет, информационный портал, коммуникация, лидеры мнения, медиа, местное самоуправление, респонденты, самоорганизация.

Burlakov O., Nyshhyk G. Dynamic of Changes in Public Opinion and Its Influence on the Local Government (Based on Opinion Polling in Mariupol City)

The article examines the dynamics of changes in public opinion of Mariupol residents regarding the information about local government during the 2013–2015. The level of public confidence in the sources that provide information about the activities of the City Council, as well as the dynamics in the interest in such information. This question could be interesting for the cities with the same infrastructure and the same self organization level. Were evaluated the information channels and tools that are more desirable for citizens of the same city.

The study was conducted by direct surveys and questionnaires, the results were used also in the complex study, which was conducted over two years. Respondents portrait was permanent in general terms, but non-uniform in the personal, the survey was conducted on identical or similar venues, but

with different people. This method reduces the error if the results are the same. The research was conducted on the Internet and personal questionnaires and telephone interviews method.

The total audience was divided into six age groups, each treated the same question that would enable to assess attitudes to local government of Mariupol. A well defined public awareness of the activities of the city council and the degree of involvement in the processes of government and interest in such information. Studies were separated by the time, had to estimate variance parameters and assess the reasons for changing attitudes and opinions of citizens at certain stages.

The results of the article can be used for studying the changes in public opinion and its impact on communication activities of local governments.

It was also important to find out how complete is the information about the activities of government, it is estimated the direct participants for itself. Quite important task is determination of the quality of information flaws in the methods of delivery and source of information of such a nature.

Key words: *surveys, audience, public opinion, information flow, communication, opinion leaders, media, local government, respondents, self-organization.*